

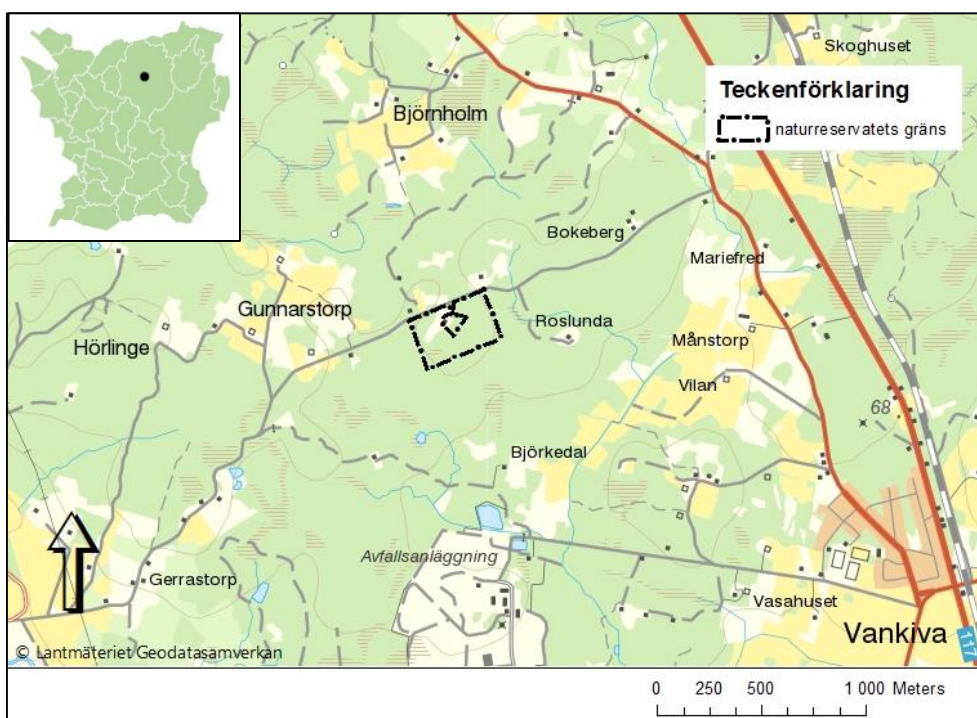
Bildande av naturreservatet Lunden i Hässleholms kommun

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, Bilaga 4.

Naturreservatet Lunden är beläget nordväst om tätorten Vankiva. Svart punkt på infälld karta indikerar läget i Skåne.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Lunden
Kommun	Hässleholm
DOS-ID	1113412
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastighet och markägarkategori	del av Hässleholm Vankiva 21:17 (enskilt)
Läge	Fastigheten är beläget fågelvägen ca 2,5 km nordväst om Vankiva kyrka.
Koordinat centralpunkt	x: 419841, y: 6230033 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region	8. Nordöstra Skånes skogslandskap
Area	9,0 hektar vara av 8,0 hektar skog
Landareal	9,0 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla områdets biologiska mångfald genom att gynna rödlistade och andra skyddsvärda arter samt att vårda, bevara och utveckla områdets naturmiljöer bestående av ädellövskog, småvatten med omgivande lövsumpskog och öppen betesmark. Utöver detta tillkommer syftet att gynna friluftslivet.

Precisering av syftet

Med utgångspunkt från de bevarandevärden som har högst prioritet i naturreservat Lunden är de preciserade syftena med naturreservatet att:

- Bokskogen i "Zon 1", se bilaga 1 ska få utvecklas till en skog med naturskogskaraktär med stor ålders- och artmässig variation, rik på strukturer såsom död och döende ved av olika stadier och grovlekar, håligheter, äldre/grova ädellövträd, för att gynna arter knutna till bokskog
- behålla lövsumpskogarna samt omföra del av granskogen till lövsumpskog för att gynna reservatets djurliv framför allt fåglar,
- skapa en artrik bondskog "Zon 2" se bilaga 1, med blandädellöv och stort inslag av bok. Skogen ska vara olikåldrig för att garantera skoglig kontinuitet. Likaså ska gamla träd och träd med strukturer som håligheter finnas,
- bibehålla områdets dammar/småvatten med en naturlig flora och fauna,
- låta den kultiverade betesmarken utvecklas mot en öppen naturbetesmark med en örtrik markvegetation,

- brynen mot öppen mark ska vara rika på blommande träd och buskar för att gynna framför allt insekter och fåglar,
- bevara naturreservatets kulturmiljöer som exempelvis stengården och torpgrund.

Syftet ska uppnås genom att

- bokskogen och lövsumpskogen i ”Zon 1” lämnas för fri utveckling, se bilaga 1
- hålla reservatet fritt från inväxande gran och främmade arter,
- blandädellövskog i ”Zon 2” sköts som en bondskog (kontinuitetsskog) med plockhuggning där äldre ädellövträd, både grova och senvuxna, gynnas och bevaras likaså träd med strukturer såsom hål, blottad ved, savflöden och mulmhål. Vidare ska det finnas en åldersskiktning så att återväxt av äldre träd garanteras, se bilaga 1,
- omföra gran- och lärkbestånd till ädellövskog eller lövsumpskog,
- öppen mark får inte planteras igen,
- betesmarken betas eller slås årligen, inklusive röjning, fagning och efterputs för att hålla betesmarken öppen. Syftet med betesmarken ska också säkerställas genom att undvika all form av tillsatser till marken som exempelvis handelsgödsel och bekämpningsmedel,
- hävden kan om möjligt återupptas i gläntan som är en före detta betesmark,
- blommande träd och buskar ska gynnas i brynen mellan öppen mark och skog,
- områdets småvatten ska vara fria från fisk och kräftor,
- området görs mer tillgängligt för friluftslivet genom att anlägga en mindre parkeringsplats,
- stengården och andra kulturhistoriska lämningar bevaras och stor försiktighet iakttas om skötselåtgärder utförs i närheten av dessa.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. vidta åtgärd såsom att plöja, borra, spränga, gräva, schakta, dika, utfylla med massor eller annat material, tippa, dumpa, bedriva täkt, markbearbeta eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. uppföra byggnad eller anläggning t.ex. vindkraftverk, master,

3. dra fram kablar eller ledningar i mark eller luft,
4. avverka, gallra, röja, eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar och/eller bortföra ved,
5. anordna upplag,
6. så eller plantera växter, inkl. julgranar och energiskog,
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel,
8. omföra betesmark till skog,
9. utfodra vilt,
10. anlägga vägar eller stigar,
11. jaga.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakens skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att sådana anordningar och åtgärder vidtas inom reservatet:

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet,
2. åtgärder som är nödvändiga i samband med områdets skötsel för att uppnå syftet med naturreservatet,
3. skötsel av betesmark innefattande betesdrift, slåtter, bränning, röjning, uppsättande och underhåll av stängsel och vattningsanordningar inom "Zon 2" i bilaga 1,
4. skötsel av glänta-betesmark inom innefattande röjning av igenväxningsvegetation och ohävdarter samt vid möjlighet bete inom "Zon 2" i bilaga 1.
5. skötsel av torplämning och kulturlämningar innefattande röjning av sly, gran och andra träd,
6. topphuggning alternativ borttagning av träd som kan skada markerad stig,
7. efter slutavverkning av gran och lärk tåla kontinuerlig röjning för att gynna ädellövskog eller lövsumpskog,
8. bekämpning av för området främmande och invasiva arter inklusive borttagande av gran i hela reservatet,
9. utförande och underhåll av parkeringsplats för allmänhetens tillgänglighet se bilaga 1,
10. uppsättning av information om reservatet och markering av eventuella stigar samt underhåll av dessa,

11. uppföljning av områdets bevarandemål, skötsel och miljöövervakning.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bortföra ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar eller stubbar,
2. gräva, borra, täcka över, måla eller på annat sätt skada stenar, block eller terrängformer eller stenmurar,
3. plocka eller skada mossor, lavar eller vedlevande svampar,
4. plocka hel, eller del av växt eller svamp för kommersiellt bruk,
5. införa för området främmande växt- eller djurarter,
6. parkera annat än på för ändamålet avsedda parkeringsplats,
7. elda med engångsgrill, eller göra upp eld,
8. ställa upp husvagn, husbil eller motsvarande,
9. medvetet störa eller skada djurlivet eller deras livsmiljö,
10. sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch, snitsel eller därmed jämförlig anordning.

Vidare är det utan Länsstyrelsens skriftliga tillstånd förbjudet att:

11. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod ¹ med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av varje art under förutsättning att fynden registreras i Artportalen eller motsvarande nationell databas för arter och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för :

¹ Med selektiv metod menas handplockning, håvning, sållning eller annan teknik där de djur som inte ska studeras närmare direkt återutsätts och ingreppen i deras livsmiljö blir försumbara eller kan återställas omedelbart. Fällor är inte att betrakta som selektiva, oavsett utformning.

- förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-B11.
- underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintlig nyttjanderätter, exempelvis ledningar och anläggningar tillhörande kommunen eller el- och teledistributör. Vid utförande av större åtgärder som inte är driftåtgärder ska samråd ske med Länsstyrelsen. Vid akuta åtgärder kan samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar från det att arbetet har inletts.

Från reservatsföreskrifterna gäller dessutom följande undantag:

- A1 och A6 gäller inte markägare i samband odling i köksträdgård inom markerat område D på bifogad karta, bilaga 2,
- A7 gäller inte markägare i vid användning av biologiska bekämpningsmedel eller tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel i köksträdgård inom markerat område D på bifogad karta, bilaga 2,
- A4, C1 och C2 gäller inte markägare i samband med uttag av lövved till husbehov högst 10 m³/sk/år och efter utsyning av förvaltaren inom markerat område A på bifogad karta, bilaga 2,
- A4, C1 och C2 gäller inte markägare i samband med skötsel av betesmark inom markerat område A på bifogad karta, bilaga 2,
- A9 hindrar inte markägare att utfodra fåglar inom områdena A och B markerade på bifogad karta, bilaga 2,
- A4 och C1 hindrar inte markägare att röja för utsikt inom markerat område B på bifogad karta, bilaga 2,
- A5 hindrar inte markägare att anordna tillfälligt upplag av gagnvirke inom markerat område B på bifogad karta, bilaga 2,
- A1, A2, A4, C1 och C2 gäller inte i samband med anläggning av avloppstank eller motsvarande inom områdena A och B markerade på bifogad karta, bilaga 2, i samråd med förvaltaren,
- A4, A5, C1, C2 och C9 gäller inte för markägaren eller entreprenör anlitad av markägaren vid slutavverkning av gran eller lärk inom delområdena markerade med "C" på karta i bilaga 2. Undantaget gäller fram till och med slutavverkning dock som långt till utgången av år 2021. Vid åtgärderna ska minst generell naturvårdshänsyn tas enligt skogsvårdslag med tillhörande föreskrifter, allmänna råd och förordning. Utfallandevirket från gran- och lärkbestånden tillfaller markägaren.

- C3 gäller inte insamling av enstaka beläggsexemplar av mossor, lavar eller vedsvampar under förutsättning att fynden registreras i Artportalen och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna.

Föreskrifterna gäller inte tjänstemän från Länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifter, med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, gäller även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt-, svamp- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen.
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.
- 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd för fornlämningar.
- 15 kap. 30 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter.

Beskrivning av området

Landskap och geologi

Det aktuella området ligger inom nordöstra Skånes urbergsregion som i huvudsak består av gnejs. Berggrund är granodiorit som är en sur gnejsig bergart av prekambrisk ålder (1740-910 miljoner år).

Jordlagret som täcker berggrunden består av normalblockig osvallad sandig morän. Jordtäcket är bitvis tunn och på ett par ställen går berget i dagen. Terrängen i naturreservatet, som ligger på en höjd i landskapet, är svagt kuperad. Den högsta punkten ligger på cirka 86 meter över havet och den lägsta på 78 meter över havet.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Troligen har det funnits trädkontinuitet i trakten sedan lång tid tillbaka. På Buhrmans Skånekarta från år 1687 ligger reservatet inom ett bokskogsområde som ca 200 år senare fortfarande är skogklätt dominerad av löv.

Även under mitten av 1900-talet var fastigheten utöver åkrar lövskogsdominerad (troligen bokskog) och ingick ett mosaiklandskap bestående av lövskog med inslag av barrträd), åkrar och betesmarker samt insprängda kärr. Idag är omgivande landskapet grandominerat med undantag för reservatet och grannfastigheten i norr som utgör en "ö" av ädellövskog. Inget modernt skogsbruk har bedrivits på fastigheten utan utnyttjades extensivt för husbehov.

På fastigheten finns en torpargrund "Evehus", spår av en lertäkt och stenmurar runt före detta åkrarna. Det finns även spår av bokollonbete i skogen i form av ett stensatt skjul nedgrävd i backen som varit nattskydd åt ollonsvinen. Genom fastigheten gick tidigare en väg till granntorpet i söder. Vägen är idag en stig.

Biologiska bevarandevärden

En bokskogsdominerad fastighet där topografin medför att det finns stor variation på en lite yta. Här finns förutom bokskog: lövsumpskog, småvatten och öppen kulturbetesmark med välutvecklade bryn. Ett par mindre gran- och lärkbestånd finns anlagda på nedlagd åkermark.

I fastigheten sydvästra hörn fanns spår av en mindre lertäkt i form av en vattensamling. Runt den finns i dag en artrik lövsumpskog. Här har laven glansfläck noterats.

På fastigheten har stor diversitet på träd och buskar. Här finns trädslagen lönn, fågelbär, rönn, vildapel, avenbok, asp, bok, oxel, ek, ask, glasbjörk al, klibbal, säl, hästkastanj och tall, dock saknas lind. Gran, lärk och cypress finns också. Buskar som noterats är arter som: kaprifol, viden, tibast, brakved, säl, nyponros, björnbär, ene och hassel.

Området är fågelrikt. Ett 50-tal arter har noterats i området. Av dem häckar drygt hälften och ytterligare 10 tal arter födosöker nästan årligen. Flera av dessa är rödlistade såsom stare, kungsfågel, spillkråka. Området är generellt djurrikt. Ingen jakt sker på fastigheten och är därför en fredszon för traktens vilt.

I anslutning till gården, som inte ingår i reservatet, finns en kulturbetesmark. Runt betesmarken finns artrika trädbryn. I dag betas marken med hästar. Mitt i reservatet finns ett något öppnare område, en glänta, som varit åker och sedan betesmark i relativt sen tid.

Det aktuella området finns upptaget i Hässleholms naturvårdprogram som en del av klass 2-objektet "Gunnarstorp". Bokskog är utpekad som en prioriterad naturtyp ligger inom den nationella skogsstrategin.

Friluftsliv och tillgänglighet

Naturreservat Lunden är betydelsefullt även för friluftslivet och framför allt för lokalbefolkningen. Naturreservatet ligger ca 2-3 km väster om tätorten Vankiva

och ligger utmed en mindre bilväg. I dagsläget finns det inga busshållplatser i närområdet och därför når man naturreservatet lättast med bil eller cykel. I reservatet finns flera stigar och gamla bruksvägar vilket gör det lättillgängligt. I nuläget finns det inte behov av ytterligare stigar.

Skälen för beslutet

Naturreservat Lunden har höga natur- och friluftslivsvärden. Näringsfattig bokskog, som dominerar i reservatet, är en nationellt prioriterad naturtyp inom skogsstrategin och är en av Skåne läns utpekade ansvarsmiljöer. Den kuperade terrängen med bokklädda kullar och flacka, sank sumpskogspartier och öppen betesmark berikar området på livsmiljöer. Området ligger i trakten som troligen har haft trädkontinuitet med bok under en lång tid. På fastigheten har inget rationellt skogsbruk bedrivits utan är representativ för ett bondskogsbruk där skogen utnyttjades extensivt för husbehov. Området är fågelrikt med flera rödlistade arter. Området ingår i ett klass 2-område i Hässleholms naturvårdsprogram.

Naturreservatet är värdefullt även för friluftslivet; bokskogen är vacker, varierande och lätt att promenera i. Förutom höga naturvärden finns det stengärdesgårdar, torpargrund, lertäkt och svinhydda/bod, som berättar om områdets historiska bakgrund.

Området är i behov av ett skydd eftersom det finns risk att dess naturvärden påverkas negativt. För ädellövskogens arter utgörs hoten främst av inväxning av gran, avverkning av bok och utebliven bokföryngring. Andra hot mot den biologiska mångfalden i ädellövskogen är de åtgärder som skapar brist på äldre och biologiskt värdefulla träd samt döende träd och död ved. Förändringar av hydrologin i eller utanför området kan få negativa konsekvenser för områdets naturvärden. Ett skydd skulle också förhindra exploateringar i området, som exempelvis etablering av vindkraftverk.

Ett permanent skydd av Lunden som naturreservat bidrar även till att uppfylla Miljökvalitetsmålen *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Länsstyrelsen bedömer att förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan och att naturreservatet är den mest lämpliga formen av skydd.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald och att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter bör det angivna området avsättas som naturreservat.

Ärendets handläggning

Markägaren till fastigheten Vankiva 21:17 har tagit initiativ till skydd av fastigheten genom att lämna in en intresseanmälan om skydd inom Kometprogrammet. Länsstyrelsen prioriterade fastigheten som naturreservat.

Förslag till beslut och skötselplan för naturreservatet Lunden skickades ut till sakägare, kommunen och myndigheter den 7 mars 2016 tillsammans med ett föreläggande om möjlighet att yttra sig. Följande synpunkter har inkommit:

Markägare: Markägaren framförde önska om att flytta reservatsgränsen en bit bort från husen. En ny avgränsning har gjorts i fält söder om boningshusen i samråd med markägaren. Området runt boningshuset som inte ingår i reservatet har därmed ökat något.

Hässleholms kommun ser gärna att naturreservatet i framtiden utökas med området norr om naturreservatet som omfattar stor areal bokskog med naturvärden.

Mykologiska föreningen "Puggehatten" saknade en forskrift om cykelförbud i naturreservatet med tanke på att terrängcykling är en snabbt växande företeelse. Länsstyrelsen anser att ett cykelförbud inte nödvändigt för att tillgodose syftena med naturreservat. Vidare ansåg Puggehatten att det bör finnas möjlighet att samla in enstaka beläggsexemplar av mossor, lavar och vedlevande svampar under förutsättning att fynden registreras i Artportalen och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna. Ett sådant undantag för föreskriften C3 har lagts till.

Bitteals elnät ekonomisk förening påpekar att det finns en luftledning för el till fastigheten som går över det aktuella naturreservatet. De förutsätter att i framtiden ska kunna underhålla befintlig ledning som hittills. I beslutet finns ett undantag för löpandet underhåll av befintlig luftledning vilket inkluderar nödvändiga byten av stolpe och stag samt underhållsröjning. Då större delen av sträckningen av nuvarande luftledningen går över öppen betesmark ser Länsstyrelsen inte att det finns behov av eventuell ny tillfart till ledningen från vägen. I det fall då det är nödvändigt att ersätta befintlig luftledning med ny en luftledning i annan sträckning eller med jordkabel krävs dispens av länsstyrelsen.

Övriga inkomna yttranden har ingen erinran.

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna inom naturreservatet innebär vissa begränsningar i allemansrätten men att de inte innebär något allvarligt försvårande av områdets utnyttjande.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har till stor del beaktat inkomna yttranden och synpunkter från berörda sakägare och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25§ miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 3.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, länsassessor Ann Westerdahl och naturvårdshandläggare Gudrun Berlin, föredragande.

Ola Melin

Gudrun Berlin

Detta beslut bekräftas digitalt och saknar därför underskrifter.

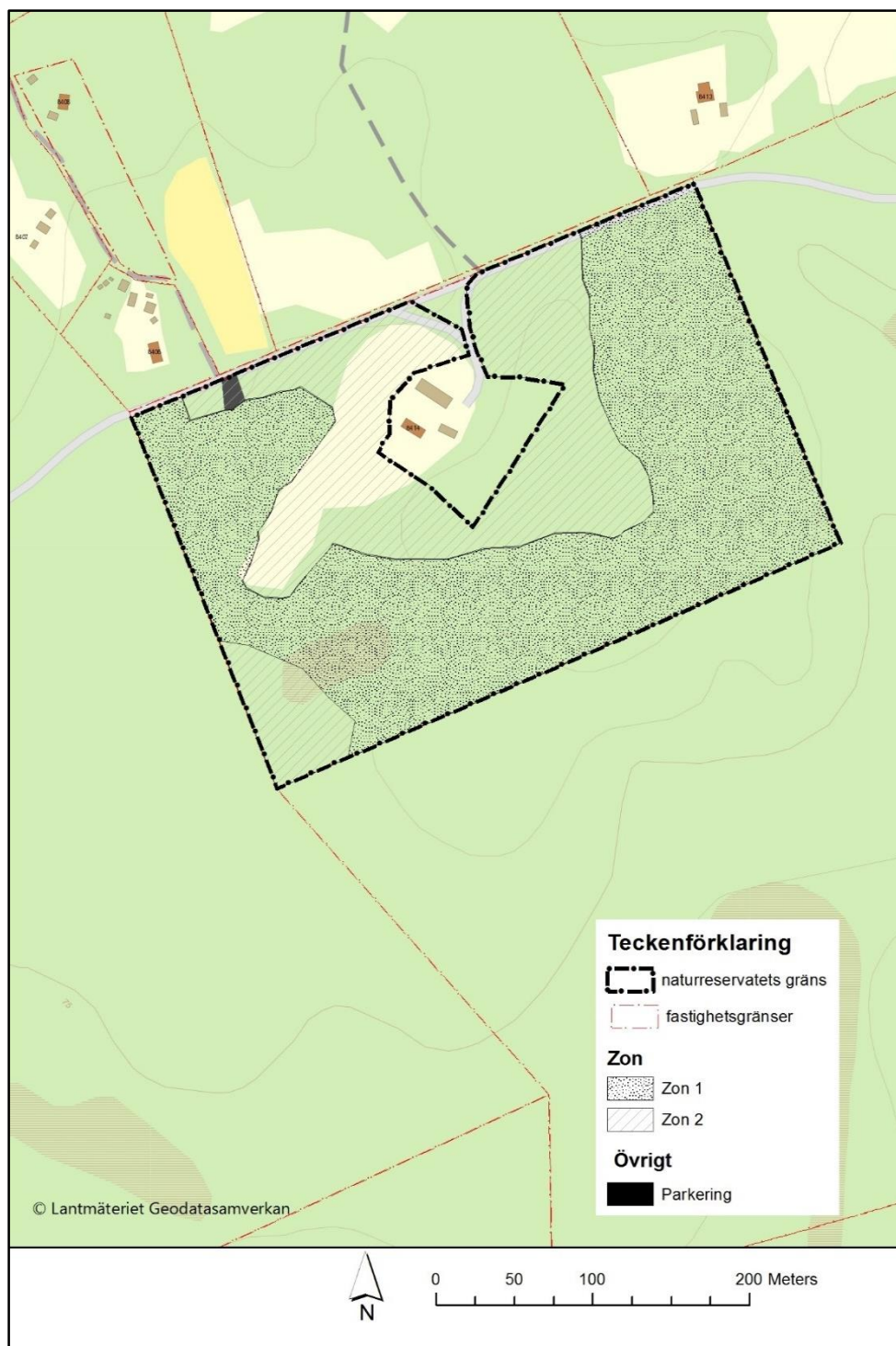

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning och zonindelning.
2. Kartan med hänvisning till forskrifterna gäller.
3. Hur man överklagar
4. Skötselplan
5. Sändlista

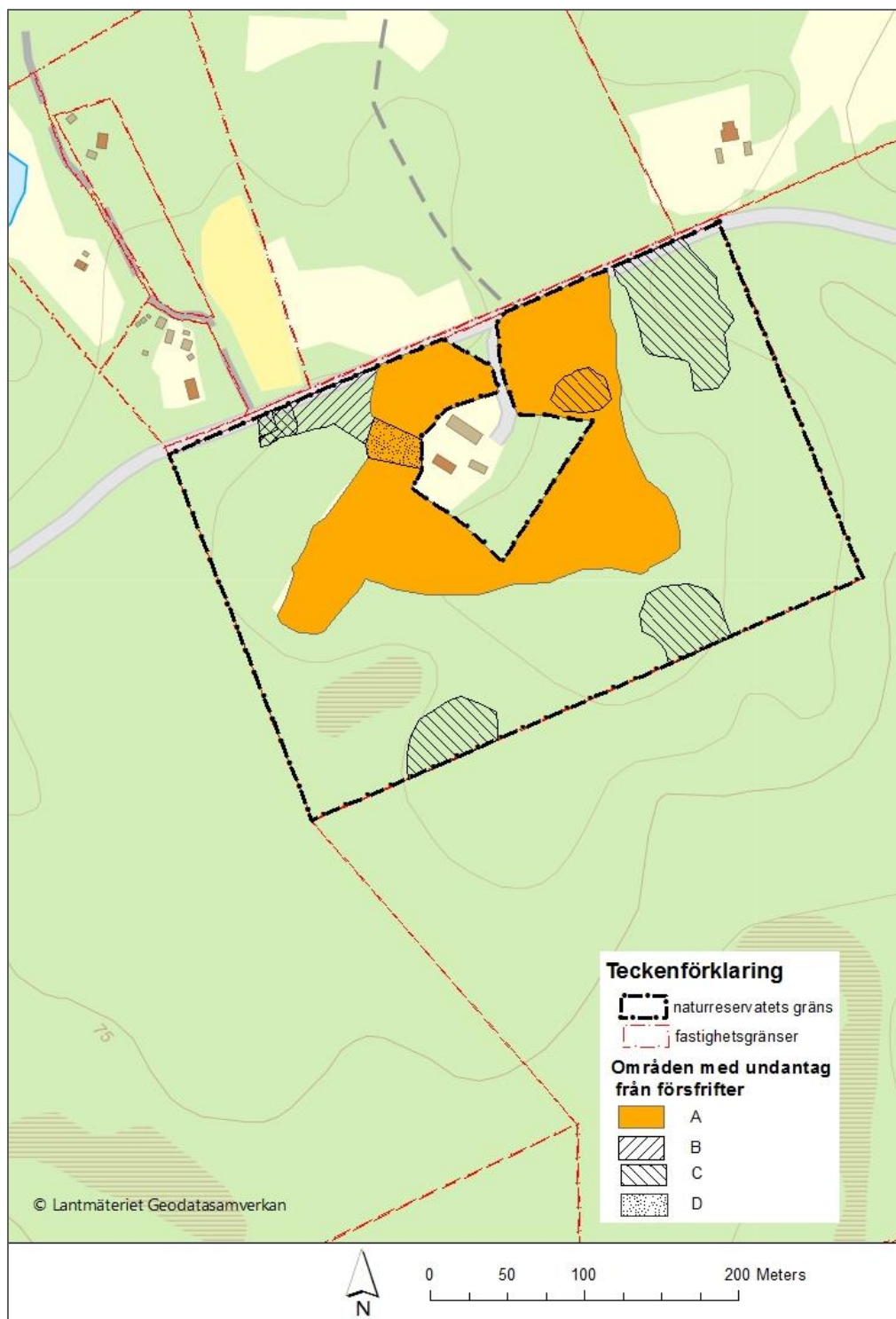

Bilaga 1. Karta med naturreservatets avgränsning och
zonindelning samt parkeringens placering.

Bilaga 2. Kartan med hänvisning till förskrifterna gäller.

Bilaga 3

Hur man överklagar Länsstyrelsens beslut

Om Ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska Ni skriva till Regeringen, Miljö- och energidepartementet. **Överklagandet skall dock skickas till Länsstyrelsen i Skåne län, 205 15 Malmö.**

Av överklagandet ska framgå vilket beslut Ni överklagar (ange diarienummer) och hur Ni vill att beslutet ska ändras. Ni bör också tala om varför Ni anser att beslutet ska ändras.

Skrivelsen ska undertecknas. Uppge även adress och telefonnummer. Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er uppfattning, så bör Ni skicka med detta.

Länsstyrelsen måste ha fått Ert överklagande **senast fredagen den 9 juni 2017**, annars kan överklagandet inte tas upp till prövning.

Behöver Ni veta mera om hur Ni ska överklaga kan Ni kontakta Länsstyrelsen tel. 010-224 10 00 (växeln).

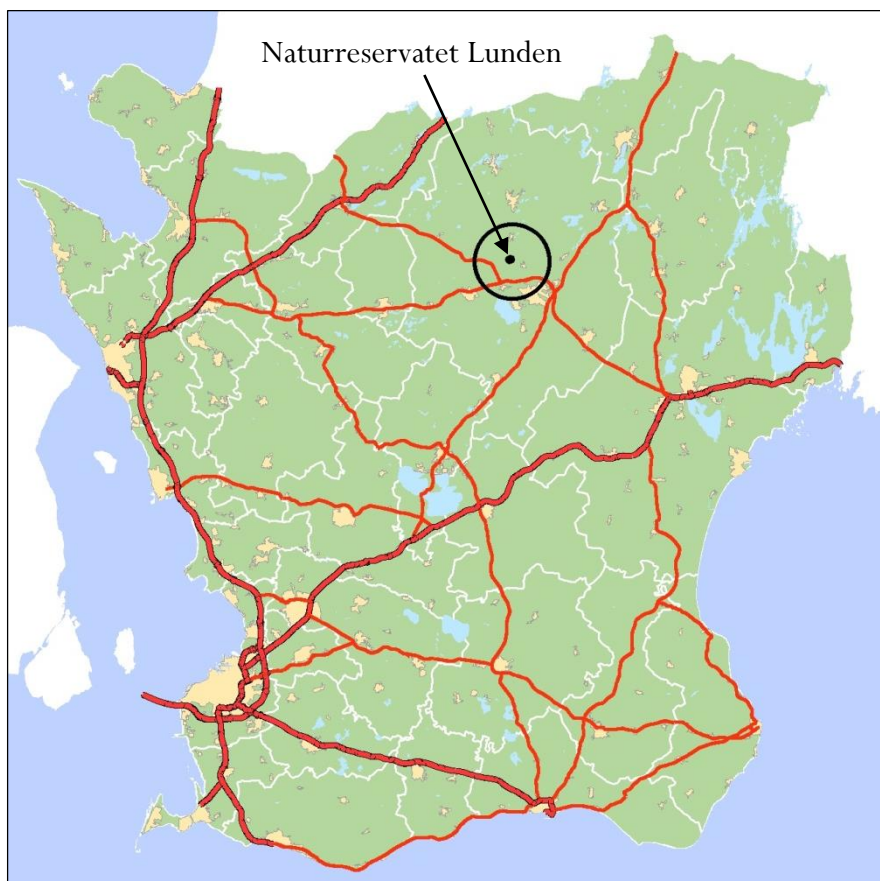
Länsstyrelsen
Skåne

BILAG 4

Skötselplan för naturreservatet Lunden

Hässleholms kommun

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Översiktskarta med reservats läge i Hässleholms kommun. Vita linjer är kommungräns

Bilaga :	Bilaga 4 till beslut om bildande av naturreservatet Lunden i Hässleholms kommun den 2017-05-09
Utgiven av:	Länsstyrelsen i Skåne län
Planförfattare:	Gudrun Berlin
Beställningsadress:	www.lansstyrelsen.se/skane
Copyright:	Länsstyrelsen Skåne
Diarienummer:	511-12525-2016, 1293-216
Omslagsbild:	Gudrun Berlin

Innehållsförteckning

1	SYFTET MED NATURRESERVATET	5
1.1	Precisering av syftet.....	5
1.2	Syftet ska uppnås genom att.....	5
2	BESKRIVNING AV OMRÅDET	7
2.1	Administrativa uppgifter.....	7
2.2	Allmän beskrivning och bevarandevärden.....	7
2.1.1	Geomorfologi	7
2.2.2	Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	8
2.2.3	Biologi.....	11
2.2.4	Friluftsliv.....	12
2.2.5	Vad kan påverka området negativt?	13
3	ÖVERSIKT AV MÅL, SKÖTSELÅTGÄRDER OCH PLANERAD MARKANVÄNDNING	14
3.1	Övergripande mål	14
3.2	Generella riktlinjer och skötselåtgärder	14
4	SPECIFIKA MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR PLANERINGSOMRÅDENA	15
4.1	Planeringsområde 1 – Fri utveckling (princip granfri)	15
4.2	Planeringsområde 2 – Bondskog med naturvårdsinriktad plockhuggning	17
4.3	Planeringsområde 3 – Öppen betesmark och bryn.....	18
4.4	Planeringsområde 4 – Glänta- betesmark.....	19
4.5	Planeringsområde 5 – Restaureringsmark, Gran- och lärkplantering	19
4.6	Planeringsområde 6 – Småvatten och bäck/diken	20
5	FRILUFTSLIV	21
5.1	Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar	21
5.2	Vägisning.....	21
5.3	Vägar, stigar och leder	22
5.4	Renhållning och sanitära anordningar	22
5.5	Eldning	22
6	JAKT.....	22
7	UTMÄRKNING AV NATURRESERVATETS GRÄNS.....	22
8	TILLSYN.....	22
9	DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING.....	22
9.1	Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder.....	22
9.2	Revidering av skötselplanen.....	23
10	KOSTNADSANSVAR OCH PRIORITERINGAR.....	24
11	RÖDLISTADE OCH SIGNALARTER	25
12	KÄLLOR.....	25

BILAGOR

- A. Avgränsning av naturreservatet Lunden med zonindelning
- B. Naturtyper
- C. Planeringsområden skötsel
- D. Målbild samt anläggningar
- E. Artlista fåglar

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel- vilken redovisas i detta dokument

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, d.v.s. den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t ex en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl.a. naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla områdets biologiska mångfald genom att gynna rödlistade och andra skyddsvärda arter samt att vårda, bevara och utveckla områdets naturmiljöer bestående av ädellövskog, småvatten med omgivande lövsumpskog och öppen betesmark. Utöver detta tillkommer syftet att gynna friluftslivet.

1.1 Precisering av syftet

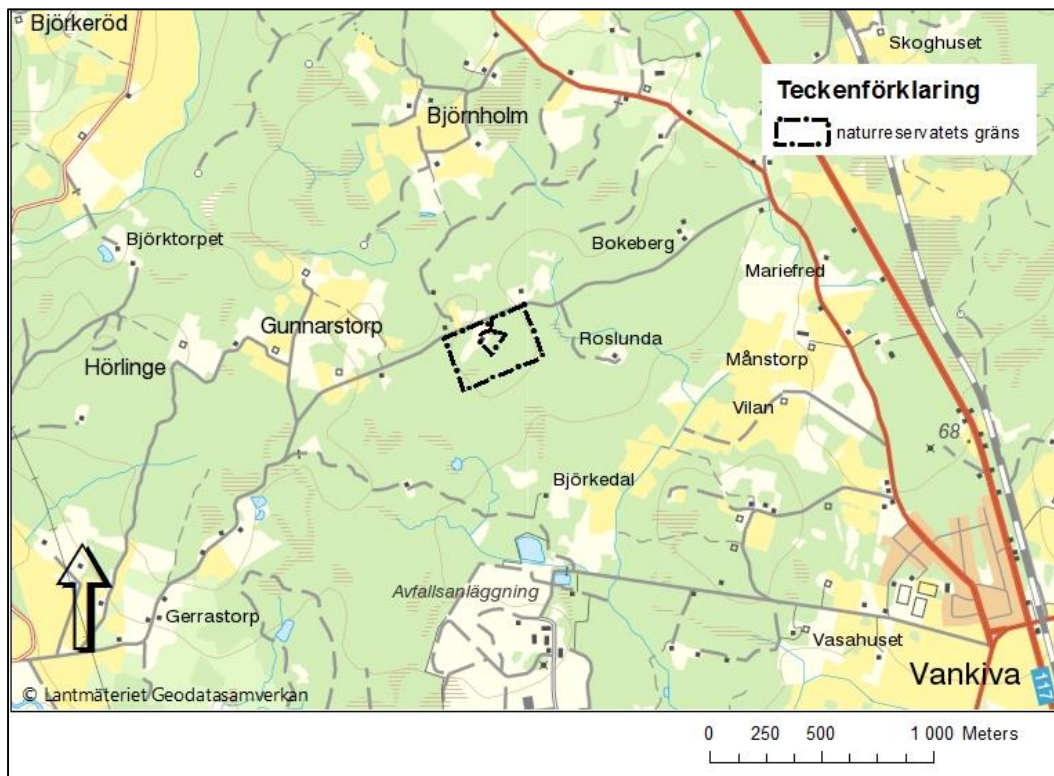
Med utgångspunkt från de bevarandevärden som har högst prioritet i naturreservat Lunden är de preciserade syftena med naturreservatet att:

- Bokskogen i ”Zon 1”, se bilaga 1 ska få utvecklas till en skog med naturskogskaraktär med stor ålders- och artmässig variation, rik på strukturer såsom död och döende ved av olika stadier och grovlekar, håligheter, äldre/grova ädellövträd, för att gynna arter knutna till bokskog
- behålla lövsumpskogarna samt omföra del av granskogen till lövsumpskog för att gynna reservatets djurliv framför allt fåglar,
- skapa en artrik bondskog ”Zon 2” se bilaga 1, med blandädellöv och stort inslag av bok. Skogen ska vara olikåldrig för att garantera skoglig kontinuitet. Likaså ska gamla träd och träd med strukturer som håligheter finnas,
- bibehålla områdets dammar/småvatten med en att naturlig flora och fauna,
- låta den kultiverade betesmarken utvecklas mot en öppen naturbetesmark med en örtrik markvegetation,
- brynen mot öppen mark ska vara rika på blommande träd och buskar för att gynna framför allt insekter och fåglar,
- bevara naturreservatets kulturmiljöer som exempelvis stengården och torpgrund.

1.2 Syftet ska uppnås genom att

- bokskogen och lövsumpskogen i ”Zon 1” lämnas för fri utveckling, se bilaga 1
- hålla reservatet fritt från inväxande gran och främmade arter,
- blandädellövskog i ”Zon 2” sköts som en bondskog (kontinuitetsskog) med plockhuggning där äldre ädellövträd, både grova och senvuxna, gynnas och bevaras likaså träd med strukturer såsom hål, blottad ved, savflöden och mulmhål. Vidare ska det finnas en åldersskiktning så att återväxt av äldre träd garanteras, se bilaga 1,
- omföra gran- och lärkbestånd till ädellövskog eller lövsumpskog,
- öppen mark får inte planteras igen,
- betesmarken betas eller slås årligen, inklusive röjning, fagning och efterputs för att hålla betesmarken öppen. Syftet med betesmarken ska också säkerställas genom att undvika all form av tillsatser till marken som exempelvis handelsgödsel och bekämpningsmedel,
- hävden kan om möjligt återupptas i gläntan som är en före detta betesmark,
- blommande träd och buskar ska gynnas i brynen mellan öppen mark och skog,

- områdets småvatten ska vara fria från fisk och kräftor,
- området görs mer tillgängligt för friluftslivet genom att anlägga en mindre parkeringsplats,
- stengärden och andra kulturhistoriska lämningar bevaras och stor försiktighet iakttas om skötselåtgärder utförs i närheten av dessa.

Figur 1 Reservatet är markerat med punktstreckad linje på fastighetskartan (se även bilaga A).

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Lunden
Kommun(er)	Hässleholm
DOS-ID	1113412
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på bifogad karta (bilaga A)
Fastighet	del av Hässleholm: Vankiva 21:17
Markägarkategori	enskild
Läge	Fastigheten är belägen fågelvägen ca 2,5 km nordost om Vankiva kyrka
Koordinat centralpunkt	X: 419841, Y: 6230033 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region	Nordöstra Skånes Skogslandskap
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne
Areal	ca. 9,0 hektar
Markslag	Skog 8,0 hektar lövskog 7,0 hektar barrskog 1,0 hektar Betesmark 0,9 hektar Övrigt (t ex vägar, vatten) ca 0,1 hektar

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

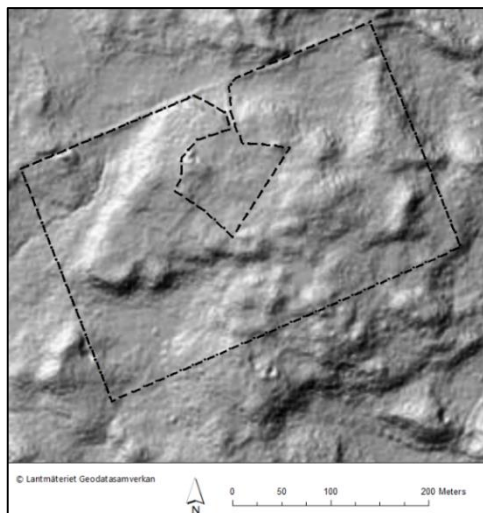
2.1.1 Geomorfologi

Det aktuella området ligger inom nordöstra Skånes urbergsregion. Berggrund är granodiorit som är en sur gnejsig bergart av prekambrisk ålder (1740-910 miljoner år).

Jordlagret som täcker berggrunden består av normalblockig osvallad sandig morän. Jordtäcket är bitvis tunn och på ett par ställen går berget i dagen.

Terrängen i naturreservatet, som ligger på en höjd i landskapet, är svagt kuperad. Områdets topografi framgår av "Skuggkarta" som bygger på Lantmäteriets Nationella höjdmodellen se Figur 2. Den högsta punkten ligger på cirka 86 meter över havet. och den lägsta på 78 meter över havet.

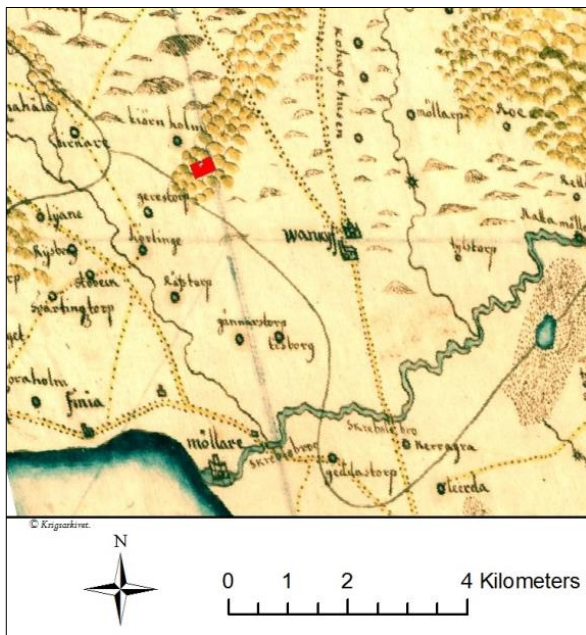
Figur 2 Höjdmodell över markytan "Skuggkarta" visar områdets varierade topografi. Höjdmodell är enligt Lantmäteriets Nationella höjdmodellen som bygger på laserscanning 2010. Skuggkarta är en digital beskrivning av markytan där träd och hus har tagits bort för att markens topografi ska framgå tydligare.

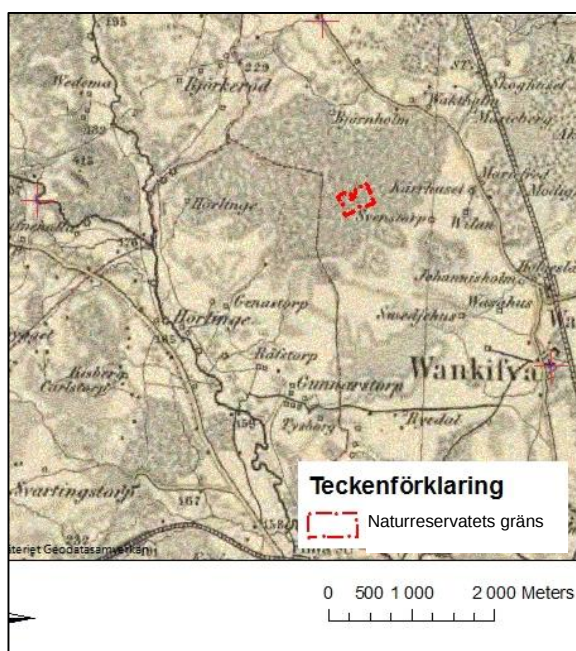
2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Markanvändning

Troligen har det funnits trädkontinuitet i trakten sedan lång tid tillbaka. På Buhrmans Skånekarta från 1687 ligger området i ett bokskogsområde som cirka 200 år senare fortfarande är en skogstrakt dominerad av löv jämför figur 3 och 4. Trakten bebyggdes i större omfattning troligen först i slutet av 1800-talet, i samband med utflyttnings-skyldighet från Vankiva säteri 1873. Nuvarande boningshus på fastigheten, som är ett ryttartorp från tidigt 1800 flyttades till fastigheten cirka 1870. Torpet benämndes "torplägenhet" och kallades i folkmun för "Lokomotivet" på grund av att skrotstenen var murad ute vid gaveln. Gården kallas också för "Lunden" därav namnet på reservatet.

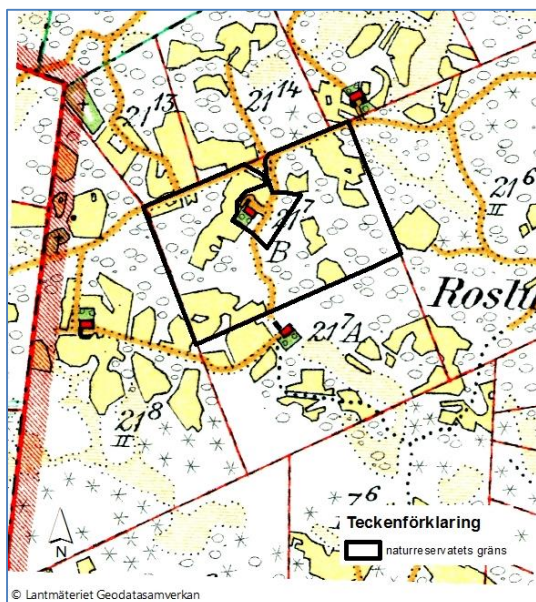

Figur 3. Utsnitt av Gerhard Buhrmans Skånekarta från 1687 som visar att reservatet ligger inom ett område med bokskog i ett annars öppet landskap. Naturreservatets ungefärliga läge är markerat med rött.

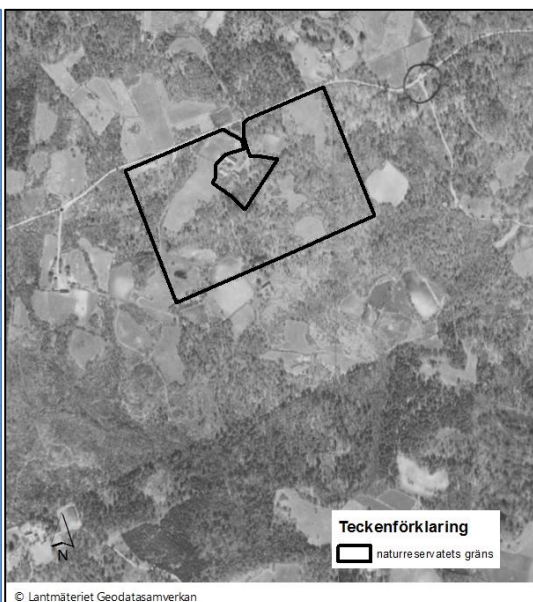

Figur 4. Utsnitt ur Generalstabskartan från 1865..

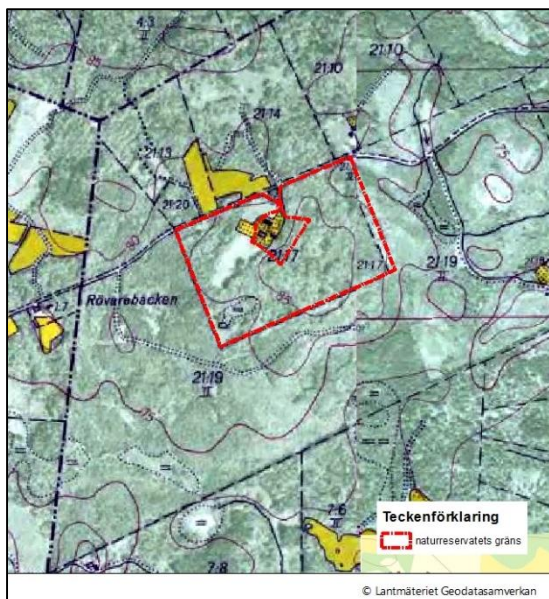
Häradsekonomska kartan från 1930-talet visar stora förändringar har skett i omgivningarna, se figur 5. En väg har dragit igenom skogslandskapet och flera mindre gårdar har tillkommit. Gårdarna ligger i en mosaik av skog (troligen bokskog, med inslag av barrträd), åkrar och betesmarker samt insprängda kärr. På flygbilden från 1947 är landskapet i stor oförändrat jämfört med Häradsekonomska kartan med undantag för att arealen åker har ökat något, se figur 6. Enligt markägaren dominerades skogen på fastigheten vid denna tid av ungskog. Nästa tidsöga är 1972 som visar att stora förändringar håller på att ske i landskapet, se figur 7. Åkrar har planterats igen eller övergått till betesmark. Vilket också skett på fastigheten i reservatet. Här har lärk eller gran planterats på de små åkrarna som låg längst i från gården och åkern närmast huset har övergått till betesmark. Flera mindre granngårdar har försvunnit och ersatts med granplanteringar. På flygbilden från 2014 har landskapet blivit ett grandominerat skogslandskapet där reservatet och grannfastigheten i norr ligger som en ädellövskogsö se figur8.

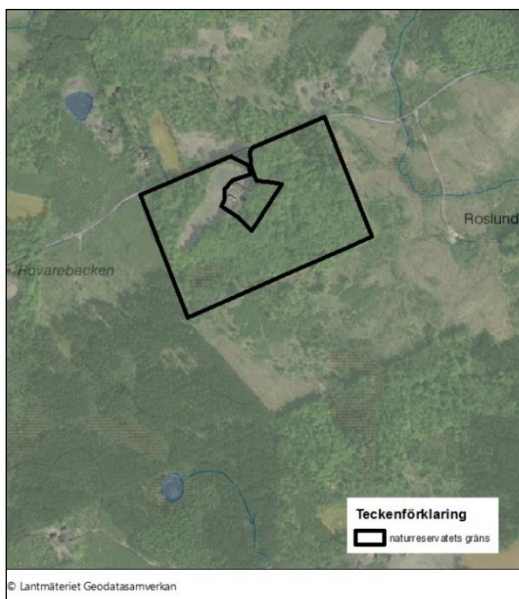
Figur 5. Utsnitt ur Häradsekonomska kartan från 1926-34.

Figur 6. Flygbild från 1947. Källa: Lunds universitets flygbilder.

Figur 7 Utsnitt ur Ekonomiska kartan från 1972 (mörkad delen). Naturreservatet är markerat med röd streckad linje.

Figur 8. Flygbild från 2014. Det trädlösa området söder om fastigheten är ett granhygge. Naturreservatet är markerat med röd streckad linje.

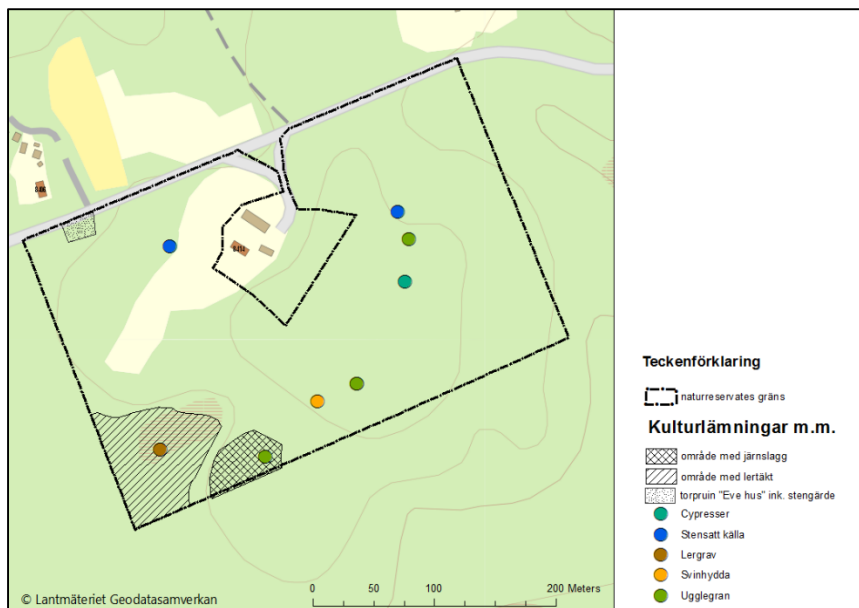
Skogen på den aktuella fastigheten, som är en småbruksfastighet, har endast brukats genom plockhuggning de senast 60 åren. Uttag har endast gjorts till ved, stängsel och virke till husbehov.

Spår av aktiviteter och lämningar i område

I reservatets södra del har järnslag påträffats som är rester av järnframställning från myrmalm under sen medeltid till någon gång 17–1800-talet. Myrmalmen kom troligen från den närliggande våtmarken. Det finns även spår av en lertäkt (märgelgrav), i form av en vatten fylld lergrav se figur 9. Lertäkt användes fram till någon gång på 1900-talet. År 1874 påbörjades en omfattande stakning på fastigheten för första etappen av järnvägen "Markarydsbanan" mellan Hässleholm - Vittsjö. Järnvägen flyttades en bit österut efter att en engelsk ingenjör tillkallats som ansåg att det fanns "svårigheter i terrängen" på fastigheten. Järnvägen byggdes alltså aldrig på fastigheten men än idag kan man se rester av stakningen såsom gropar och markeringar form av resta stenar.

På fastigheten finns en torpargrund "Evehus" (troligen ett kortnamn på Evelina). Vidare finns stenmurarna kvar runt flera av de före detta åkrarna. Det finns spår av ett nattskydd åt ollonsvinen i form av ett stensatt skjul nedgrävd i backen, vilket visar på att bokollonbete har förekommit i området figur 9.

Under snapphanetiden på 1600-talet då det inte var möjligt att rida på allmän väg för prästen gick "Prästastigen" till Vankiva förbi "Evehus". Likaså gick en väg till granntorpet i söder som fortsatte sedan vidare till Vankiva över fastigheten. Vägen är idag en stig.

Figur 9. Kulturlämningar. Källa markägare Björn Svensson.

2.2.3 Biologi

En bokskogsdominerad fastighet där topografin i området medför att det finns stor variation på en lite yta. Här finns förutom bokskog: lövsumpskog, småvatten och öppen kulturbetesmark med välutvecklade bryn. Ett par mindre gran- och lärk planteringar finns på före detta åkermark.

Skogen domineras av en tät 80-90 årig självföryngrad hedbokskog med inslag av avenbok och tall samt ek. I bokskogen är busk- och fältskiktet är sparsamt. I buskskiktet finns framför allt bok och en del gran. Vitsippa, liljekonvalj och klotpyrola har noterats i fältskikten. Andra arter som påträffats är bokborre och mossan krusig ulota.

I nordvästra delen där det finns en källa och ett grävt dike är klimatet fuktigare. Bokskogen är här mer varierad med större inslag av andra trädslag. I fältskiktet som är glest har sydlundarv noterats. I denna del finns det en del liggande grövre ved vilket i princip saknas i den övriga bokskogen.

I reservatets sydvästra hörn finns en före detta lertäkt (märgelgrav). Kvar finns i dag ett småvatten omgivet av lövsumpskog med klibbal, glasbjörk, sälg och viden. Laven glansfläck har noterats på äldre klibbalstammar. Strukturer och substrat som död ved, håligheter och hackspår finns särskilt i denna del av reservatet. Lövsumpskogen har ett rikt djurliv av särskilt fåglar. Ytterligare ett litet område med öppet vatten finns på fastigheten se bilaga B.

I anslutning till gården, som inte ingår i reservatet, finns en kulturbetesmark som var åker fram till 1960-talet. Runt betesmarken finns artrika trädbryn. I dag betas marken med hästar. Mitt i reservatet finns ett något öppnare område, en glänta, som varit åker och sedan betesmark i relativt sen tid. Området har inte planterats igen utan håller på att växa igen successivt. Rester av ett hävdgynnad fältskikt finns ännu kvar.

Flera små bestånd av planterad gran och lärk finns på före detta åkrar. De planterades på 60-talet och är idag avverkningsmogna. I lärkbestånden finns en god

bokföryngring att bygga vidare på efter det att lärken avvecklats. Granen finns på ett par ställen med olika fuktighet. Området nordöstra del utmed vägen är det fuktigt/blött med bl.a. vitmossa och revlumner här kommer troligen en lövsumpskog att utvecklas när granen avverkats. I anslutning till granbeståndet finns ett grävt dike. I samband med stormarna under 2000-talet har flera gran fallit på fastigheten.

På fastigheten finns flera olika träd och buskar. Här finns trädslagen lönn, fågelbär, rönn, vildapel, avenbok, asp, bok, oxel, ek, ask, glasbjörk al, klibbal, sälg, hästkastanj och tall dock saknas lind. Buskar som noterats är arter som: kaprifol, viden, tibast, brakved, sälg, nyponros, björnbär, ene och hassel.

Ett 50-tal fågelarter har noterats på fastigheten av markägaren. Ett 25 tal arter häckar och ytterligare 10-tal arter födosöker här nästan årligen övriga är mer tillfälliga besökare. Flera av arterna är rödlistade såsom stare, spillkråka, se tabell 1 nedan sidan 25. Området är generellt djurrikt här rör sig: fladdermöss, älg, dovhjort, rådjur, hare, ekorre, grävling, mård, räv, vattensork, mullvad, grodor, ödlor, kopparödla och snok. Även vildsvin finns. Ingen jakt sker på fastigheten och är därför en fredszon för traktens vilt.

Skogen har brukats extensivt som bondskog genom plockhuggning för husbehov av ved och virke.

Det aktuella området finns upptaget i Hässleholms naturvårdprogram som en del av klass 2-objektet "Gunnarstorp". Bokskog är utpekad som en prioriterad naturtyp inom den nationella och regionala skogsstrategin.

2.2.4 Friluftsliv

Naturreservat Lunden är betydelsefullt även för friluftslivet och framför allt för lokalbefolkningen. Naturreservatet ligger fågelvägen knappt 3 km nordväst om tätorten Vankiva och utmed en mindre väg. I dagsläget finns det inga busshållplatser i närområdet och därför når man naturreservatet lättast med bil eller cykel. I området finns flera stigar och gamla bruksvägar vilket gör det lättillgängligt.

2.2.5 Vad kan påverka området negativt?

Boskogen

Avverkning av bok och spridning av gran och främmande trädslag utgör de största hoten mot den biologiska mångfalden i boskogen. Redan idag växer det gran i såväl fältskikt som busk- och trädskikt och i framtiden kan dessa konkurrera ut ädellöv och andra lövträd som har högre biologiska värden knutna till sig.

Alla typer av åtgärder som skapar brist på äldre och biologiskt värdefulla träd samt döende träd och död ved påverkar naturvärdena negativt. Det råder idag kraftig brist på död ved i stora delar av naturreservatet.

Sumpskogen

Sumpskogens bevarande är beroende av att hydrologin i området är så naturlig som möjligt. Förutom gran utgör främmande arter och invasiva arter är ett hot i sumpskogen.

Hot gemensamma för alla miljöer

Markexploatering och annan förändring av markanvändningen i området såsom täktverksamhet, bebyggelse, vägar och etablering av vindkraftverk kan påverka området negativt. Gödslings- och förurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar utgör också hot.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Det långsiktiga målet för naturreservat Lunden är att området ska utgöras av en mosaik av ädellövskog dominerad av bok, lövsumpskog med småvatten och öppen betesmark med välutvecklade bryn. Den biologiska mångfalden ska gynnas framför allt hotade arter som är knutna till ädellövskog och lövsumpskog. Området ska på sikt vara rikt på; framför allt mossor, lavar, svampar och vedlevande insekter samt fåglar. Hela reservatet skall vara granfritt med undantag för att 3-4 stora granar s.k. ”ugglegranar” sparas, även de stora cypresserna sparas. Den naturliga hydrologin inom reservatet ska vara oförändrad. Betesmarker skall hållas öppna genom bete och/eller slåtter. Gläntan i skogen kan hållas öppen genom röjning eller bete om möjligt. Skogen i ”Zon 1” ska utvecklas mot naturtyperna¹ *näringsfattig bokskog (9110)* och *Lövsumpskogar (9080)* och ha gynnsam bevarandestatus medan skogen inom ”Zon 2” ska gå mot en bondskog (kontinuitetsskog) med blandädellöv med stort inslag av bok. (se karta i bilaga C och D).

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Förutom de generella riktlinjerna och åtgärderna finns det områdesspecifika sådana vilka redovisas i kapitel 4 under respektive planeringsområde.

Skötseln av skogen i reservatet ska utgå från två olika huvudinriktningar: 1) ”Zon 1” huvudsaklig friutveckling och 2) ”Zon 2” bondskog (kontinuitetsskog) med naturvårdande plockhuggning av ved för husbehov, se bilaga C. I hela reservatet gäller att inväxande gran hålls tillbaka fortlöpande samt att arter främjade för området hålls borta.

Inväxande gran tas bort genom att de mindre granarna handrycks bort tidigt och lämnas på platsen. Spridda större granar huggs ner tas ut om man kan göra detta utan att skada marken eller vegetation. Alternativt att granen lämnas kvar i området för att förhindra markskador dock får maximalt 5 m³sk/ha gran och år lämnas enligt Skogsvårdslagen för att förhindra skadeangrepp av insekter. Enstaka stora granar s.k. ”ugglegranar” av vanlig gran sparas, samt befintliga stora cypresser sparas.

Gran- och lärkbestånden ska avvecklas helt senast 2022 fram till dess har markägaren möjlighet att ta med träden. Virket och GROT² som uppstår i samband med avvecklingen ska transporteras ut från reservatet och tillfaller markägaren. Avverkning och bortförande av träden ska ske på ett sätt som inte skadar mark eller hydrologin i området. Åtgärder görs så långt det är möjligt motormanuellt i annat fall kan maskiner med lågt marktryck användas. Vid risk för körsador ska arbetet avbrytas.

¹ Klassificeringen av naturtyperna följer riktlinjerna för de naturtyper som finns inom det europeiska nätverket för skyddsvärd natur, Natura 2000.

² GROT = grenar och toppar

I "Zon1" (huvudsaklig frututveckling) sparas all död lövved för att öka mängden död ved. Träd som eventuellt hamnar över markerade stigar och murar kan flyttas i till annan del av zonen.

I "Zon 2" (bondskog) bör det finnas minst 2 döda träd stående eller liggande per hektar. Träd som faller över markerade stigar och murar i "Zon 2" kan tas bort/eller flyttas till "Zon 1". Grova lövträd som riskeras att falla på hus eller över väg bör i första hand topphuggas.

Stenmurar och fornminnen/kulturlämningar (torpgrund "Evehus", svinhydda) får inte förstöras eller påverkas av aktiviteter inom reservatet. Träd på mur och upp till 1 meter från stenmurar röjs bort. Området på och vid torpgrund hålls fritt från träd och buskar. Senvuxna träd och buskar ska sparas om de är grövre än 0,2 meter i brösthöjds diameter. Detta gäller om de står avsides kulturlämningarna.

För att gagna det rörliga friluftslivet ska en parkering för 3-5 bilar finnas utmed bilvägen. Parkeringsplatsen ska underhållas vid behov. En skylt med information om naturreservatet ska finnas vid parkeringen (se karta i bilaga D).

4 Specifika mål och skötselåtgärder för planeringsområdena

Naturreservatet har delats in i 6 olika planeringsområden (se karta i bilaga C), som kräver olika skötselåtgärder, och dessa områden är:

- 1) Skog med fri utveckling (princip granfri)
- 2) Bondskog med naturvårdsinriktad plockhuggning
- 3) Öppen betesmark och bryn
- 4) Glänta-betesmark
- 5) Restaureringsmark, Gran- och lärkplantering,
- 6) Småvatten och bäck/dike

I ett planeringsområde kan flera naturtyper ingå men skötsel är den samma därför har inga delområden gjorts. Om det framkommer nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper ska hänsyn tas till dessa i den fortlöpande skötseln av reservatet.

4.1 Planeringsområde 1 – Fri utveckling (princip granfri)

Planeringsområde 1: (cirka 5,8 hektar)

- Näringsfattig bokskog (9110³) (4,7 hektar)
- Lövsumpskog (9080) (0,2 hektar)
- Gran, ca 0,7 hektar
- Lärk, ca 0,2 hektar

³ enligt Natura 2000

Beskrivning

Skog inom "Zon 1". Skogen domineras av en tät 80-90 årig självföryngrad hedbokskog med inslag av avenbok och tall samt ek. Busk- och fåltskiktet är sparsamt. I buskskiktet finns framför allt bok samt en del gran. Vitsippa, liljekonvalj och klotpyrola har noterats i fåltskikt. Andra arter som påträffats är skalbaggen bokborre (*Ernoporus fagi*) och mossan krusig ulota (*Ulotia crispata*).

I planeringsområdets sydvästra hörn finns en före detta lertäkt (mängelgrav) som användes fram till mitten av 1900-talet. Kvar finns i dag ett småvatten omgiven av lövsumpskog med klibbal, glasbjörk, sälg och viden. Laven glansfläck har noterats på äldre alstammar. Strukturer och substrat som död ved, håligheter finns särskilt i denna del av reservatet. Lövsumpskogen har ett rikt djurliv av särskilt fåglar.

Två granbestånd samt ett lärkbestånd ingår i planeringsområdet men dess kommer att avvecklas och bli bokskog eller lövsumpskog på sikt se Planeringsområde 5 Restaureringsmark, Gran- och lärkplantering (se karta i bilaga C).

Mål (enligt Natura 2000):

Näringsfattig bokskog (9110), ca 5,2 hektar,

Lövsumpskog (9080), ca 0,6 ha hektar

Bevarandemål utöver de som anges i kapitel 3.1

Näringsfattig bokskog- 9110 och Lövsumpskog -9080 skall ha gynnsam bevarande status enligt Natura 2000. Enstaka vanlig gran "Svenskgran" kan förekomma.

Målandikator

- Arealen skiktad näringsfattig bokskog cirka 5,2 hektar, Arealen ädellövskogen ska utökas genom att delar av nuvarande gran- och lärkbestånd omförs till ädellövskog.
- Arealen lövsumpskog ska utökas till cirka 0,6 hektar, Arealen utökas genom att delar av nuvarande granbestånd omförs till sumpskog.
- Det ska finnas en stor mängd död ved i olika dimensioner, nedbrytningsfaser och former, minst 20-30 kubikmeter per hektar.
- I lövsumpskogen ska en stor andel av alarna växa på socklar.
- Högst 10 stycken granar av vanlig gran/ha.
- Trädsiktet i lövsumpskogen ska vara av varierande ålder och bestå av olika arter såsom klibbal, glasbjörk och bok. Busksiktet ska vara artrikt.

Skötselåtgärder utöver de som anges i kapitel 3.2

Inga särskilda åtgärder. Fritutveckling med undantag för att gran hålls tillbaka (se karta i bilaga C). 2-3 riktigt gamla grova granar av vanlig gran s.k. "ugglegranar" kan stå kvar, risken för fröspredning ökar dock och därmed behovet av sanering av små plantor.

Återkommande skötsel

Gransanering och andra för området främmande arter hålls efter, enstaka (högst 10/ha) mindre svensk granar sparas.

4.2 Planeringsområde 2 – Bondskog med naturvårdsinriktad plockhuggning

Planeringsområde2: (cirka 1,7 hektar)

- Näringsfattig ädellövskog (ca 1,3 hektar) "Zon 2"
- Öppen-halvöppen lövsumpskog (9080) (0,2 hektar) "Zon 2"
- Tallplantering (0,1 hektar) "Zon 2"

Beskrivning

Skogen inom "Zon 2" är en varierad ädellövskog som brukats genom plockhuggning. På sikt kommer två mindre lärkplanteringar att ingå planeringsområdet (se karta i bilaga C). På slänten ner mot vägen finns ett blötare område med lövssumpskog, som hålls öppet av nuvarande markägaren.

Två lärkbestånd ingår i planeringsområdet men dessa kommer att avvecklas och bli Blandädellövskog på sikt se Planeringsområde 5 Restaureringsmark, Gran- och lärkplantering (se karta i bilaga C).

Mål (enligt Natura 2000):

Blandädellövskog, ca 1,4 hektar

Lövsumpskog (9080), ca 0,2 ha hektar

Bevarandemål utöver de som anges i kapitel 3.1

En bondskog med ädellövskog (kontinuitetsskog) som brukas genom naturvårdsinriktad plockhuggning för husbehov av ved.

Målandikator

- Arealen ädellövskogen ska utökas till ca 1,4 hektar genom att delar av nuvarande lärkbeståndet omförs till ädellövskog.
- På sikt ska ädellövskogen vara flerskiktad och olikåldrig.
- Det ska finnas gott om död lövved i olika dimensioner, nedbrytningsfaser och former samt av olika trädslag. Minst 5-10 m³sk död ved/ha som liggande eller stående.
- Det ska förekomma trädstrukturer i form av hål, mulmhål och blottad ved.
- På lång sikt ska förekomsten av gamla träd, som är över 150 år gamla och grova eller senvuxna träd öka till minst 5 stycken per hektar.

Skötselåtgärder utöver de som anges i kapitel 3.1

Skogen sköts genom naturvårdsinriktad plockhuggning med uttag av ved för husbehov. Vid plockhuggning ska raka träd med släta stammar i första hand väljas. Nuvarande markägaren har rätt till uttag av ved upp till 10 m³ sk lövved/år. Vid markägarbyte kommer den nya markägaren och förvaltaren överens mängd var och hur ved kan tas.

Träd som ska sparas och gynnas är:

- äldre ädellövträd, både grova och senvuxna,
- träd med strukturer såsom hål, blottad ved, savflöden och mulmhål
- andra ädellövträd än bok såsom ek, ask, lönn likaså tall.

Vidare ska att man se till det finns en åldersskiktning så att det finns återväxt av äldre träd.

För att garantera återväxt av ädellöv eller tall kan enskilda trädplantor skyddas mot bete.

För att gynna fågellivet i brist på naturliga håligheter i träden kan holkar sättas upp i delområdet.

Återkommande skötsel

Gransanering och andra främmande arter hålls efter.

4.3 Planeringsområde 3 – Öppen betesmark och bryn

Planeringsområde 3: (cirka 0,9 hektar)

- Öppen betesmark (cirka 0,9 hektar)
- Bryn mellan betesmark och väg

Beskrivning

Kulturbetesmark med välutvecklade artrika bryn (se karta i bilaga C). Området betas idag av hästar.

Mål

Öppen mark (cirka 0,9 hektar) därav minst 0,8 hektar betesmark och högst 0,1 hektar trädgårdsland inom angiven del på karta i bilaga C.

Bevarandemål utöver de som anges i kapitel 3.1

Kulturbetesmarken ska utvecklas mot naturbetesmark. Runt betesmarken ska det finnas blom- och nektarrika träd och buskar.

Målordikator

- Arealen öppen betesmark knappt 1 hektar.
- Ingen igenväxning får förekomma.
- Brynen ska vara rika på blommade buskar och träd.

Skötselåtgärder utöver de som anges i kapitel 3.2

Betesmarken skall hållas öppen genom bete och/eller slåtter åtminstone en gång per säsong, så att marken inte förbuskas. Vid för lågt betestryck kan efterputs ske. Vid eventuellt stora mängd kvävegynnade växter såsom nässlor och skräppor bör de röjas bort tidigt på året och gärna vid flera tillfällen. Om det är framför allt nässlor kan de ligga kvar för att ätas av djuren när det torkat. Inga kemiska eller biologiska bekämpningsmedel får användas inte heller växtnäringssämnen eller jordförbättringsmedel får tillföras till öppna betesmarken. Vid behov bör området stängslas mot vildsvin.

Återkommande skötsel

- Bete och/eller slåtter åtminstone en gång per. Vid brist på betes djur slås markerna med en slåtterbalk för att hållas öppet.

4.4 Planeringsområde 4 – Glänta- betesmark

Planeringsområde 1: (cirka 0,2 hektar)

- Ohävdad betesmark (ca 0,2 hektar).

Beskrivning

Skog inom "Zon 2". Ett öppnare område, en glänta, under igenväxning som varit betesmark i relativt sen tid. Rester av ett hävdgynnad fåltskikt finns ännu kvar. (se karta i bilaga C).

Bevarandemål utöver de som anges i kapitel 3.1

Bevara en öppen/halvöppen område genom röjning alternativ betesmark.

Mållindikator

- Arealen öppen/halvöppen glänta på minst 0,2 hektar
- Busk och träd får täcka högst 20 % av ytan.

Återkommande åtgärder:

Röjning av igenväxningsvegetation och ohävdarter samt vid möjlighet bete.

Granplantor tas bort likaså främmande arter hålls efter. Gynna blommande och nektarrika träd och buskar.

4.5 Planeringsområde 5 – Restaureringsmark, Gran- och lärkplantering

Planeringsområde 5:

Inom ZON 1

avveckling av gran, ca 0,7 hektar

avveckling av lärk, ca 0,2 hektar
Inom ZON 2
avveckling av lärk , ca 0,1 hektar

Mål (enligt Natura 2000):

Inom ZON 1
Lövsumpskog (9080), ca 0,5 hektar
Näringsfattig bokskog (9110), ca 0,4 hektar
Inom ZON 2
Blandädellövskog, ca 0,1 hektar

Bevarandemål utöver de som anges i kapitel 3.1

Påsikt skall gran- och lärkplanteringarna som växer på torrare mark omföras till ädellövskog. medan de bestånd som växer på fuktigare/blötare får övergå till lövsumpskog. På mycket lång sikt ska delarna inom "Zon 2" ingå i bondskogen medan i de delar som ligger inom "Zon 1" gäller fri utveckling i huvudsak. Bilaga D.

Skötselåtgärder utöver de som anges i kapitel 3.2

Restaurering

Inom en tidsram på 6 år ska gran- och lärkbestånden avverkas och på sikt ersättas av självföryngrad skog med ädellöv, triviallöf eller tall. Alla lövträd och tall sparas i beståndet. Granen och lärken samt GROT tas ut från reservatet. Åtgärder görs så långt det är möjligt motormanuellt i annat fall kan maskiner med lågt marktryck användas likaså ska utskotning av virke och GROT göra så skonsamt som möjligt. Vid risk för markskador avbryts arbetet. Utfallande virke tillfaller markägaren. Om markägaren har möjlighet kan han själv ta ut gran och lärken.

Återkommande åtgärder:

Nya granplantor tas bort likaså andra främmande arter hålls efter. Gynna ädellövträd och tall i bokbestånden.

4.6 Planeringsområde 6 – Småvatten och bäck/diken

Planeringsområde 6: (cirka 0,2 hektar)

- Öppet vatten (uppskattningsvis 0,2 hektar)
- Bäck/dike (cirka 150m + 40 m)

Mål (enligt Natura 2000): -

Beskrivning

I reservatets sydvästra hörn finns en före detta lertäkt (märgelgrav) som användes fram till någon gång i början av 1900-talet. Kvar finns i dag ett småvatten omgiven av lövsumpskog. Det finns ytterligare en mindre vattensamling med öppet vatten centralt i området. Inom reservatet finns det två bäckar/diken ett i nordöstra delen och en ett i nord västra delen se bilaga B.

Bevarandemål utöver de som anges i kapitel 3.1

Behålla de två vattensamlingarna med öppet vatten likaså hålla bäck/dike öppna

Målindikator

- Damm/vattensamling ska ha öppet vatten (uppskattningsvis 0,2 hektar)
- hålla bäck/dike öppna (totalt cirka 190 m)
- Damm/vattensamling ska vara fri från fisk och kräftor.

5 Friluftsliv

Naturreservatet Lunden är betydelsefullt även för friluftslivet framför allt för lokalbefolkningen. Reservatet ligger utmed bilvägen är därför lätt att nå. I dagsläget finns det inga busshållplatser i närområdet och därför når man naturreservatet lättast med bil eller cykel. I området finns flera stigar och gamla bruksvägar vilket gör det lättillgängligt därför finns det i nuläget inte behov av ytterligare stigar/leder.

För att gagna det rörliga friluftslivet ska en parkering för 3-5 bilar finnas utmed bilvägen Parkeringsplatsen ska underhållas vid behov. En informationstavla med upplysningar om naturreservatet ska finnas vid parkeringen (se karta i bilaga D). En markerad stig kan eventuellt markeras från parkering.

5.1 Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar

Mål

Det ska finnas en entrépunkt vid parkeringen med en informationstavla med upplysningar om naturreservatet (se bilaga D). På parkeringen ska finnas möjlighet att parkera 3-5 bilar. Från parkering kan man fortsätta till fots vidare in i reservatet.

Skötselåtgärder

Underhåll av parkeringsplats sker vid behov.

5.2 Vägvisning

Inga vägvisning behövs eftersom reservatet ligger ut med vägen endast en skylt som visar in till reservatets parkeringsplats.

5.3 Vägar, stigar och leder

Mål

Det finns flera naturliga stigar i reservatet. En stig genom reservatet kan markeras från parkeringsplatsen efter överenskommelse med markägare. Ytterligare stig kan anläggas av förvaltaren i samråd med markägaren i framtiden om det behövs för friluftsliv och rekreation.

Skötselåtgärder

Träd som fallit över markerad stig kan flyttas annan del av naturreservatet.

5.4 Renhållning och sanitära anordningar

Det finns idag inga renhållnings- eller sanitära anordningar för allmänheten och behövs inte in naturreservatet.

5.5 Eldning

Eldning är förbjudet i området.

6 Jakt

Jaktförbud i hela reservatet.

7 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av naturreservatet. Under tillsynen kommer Länsstyrelsen försäkra sig om att naturreservatets föreskrifter följs.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Vid uppföljning bör fokus ligga på inventeringar av mossor, lavar och svampar, samt vedlevande insekter. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

9.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas till ny kunskap.

	Skötselåtgärd	Tidpunkt	Planerings- område	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Markskötsel	Gransanering	Löpande	1,2 3 och 4	Markägare /Förval- taren	1	Motor- manuellt
	Avverka gran- och lärkbestånd Zon 1 och 2	Senast 2022	5 restaureings- mark	Markägare Efter 2022 förvaltare	1	Inga markskador får uppkomma. Virke tillfaller markägare
	Röjning av hyggen/ gynna ädellöv och mindre vanliga löv samt tall	Vid behov (2-3 gånger på 10 år)	5 restaureings- mark	Förvaltaren	2	Motor- manuellt
	Betesdrift/slätter	ärligen	3 (4)	Markägare/ förvaltaren	1	Bete av planeringsområde 4 om det finns möjlighet
	Underhåll av befintligt stängsel runt betesmark	Vid behov	3	markägaren	löpande	
	Röjning av igenväxning	Vid behov	4	Markägare/ förvaltaren	3	
	Uppsättning av Stängsel mot vildsvin betesmark	Vid behov	3	Förvaltaren	2	
	Skötsel av drift av stängsel mot vildsvin i betesmark	Vid behov	3	Markägaren	2	
	Plockhuggning av ”lövved för husbehov”	Av ved till husbehov	2 bondskog	Markägare	löpande	Markägare kan ta upp till 10 m ³ sk lövved/år efter utsyning av förvaltare
	Eventuell borttagning av träd och buskar	Vid behov	2 halvöppen fukskog	Markägare	löpande	
Anläggningar	Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	Snarast, sedan löpande	Hela området	Förvaltaren	1	
	Anläggande och underhåll av parkeringsplats	Snarast	Enligt bilaga C	Förvaltaren	1	
	Uppsättning och underhåll av informations- skyltar	Snarast, sedan löpande	Enligt bilaga CE	Förvaltaren	1	
	Utmarkering av stig	Snarast		Markägare/ förvaltaren	1	
	Underhåll av stig	Vid behov		Förvaltaren	löpande	

11 Rödlistade och signalarter

Nedan förtecknas de signalarter (S), (arter som signalerar höga naturvärden enl. Skogsstyrelsen) och rödlistade arter. Rödlistade arter anges med förkortning av hotklass enligt Art Databankens rödlista från 2015. Fåglar är relativt väl eftersökta medan t.ex. andra grupper är mer bristfälligt undersökta.

Tabell 1. Rödlistade och signalarter i naturreservatet. Rödlistade arter anges med förkortning av hotklass enligt Art Databankens rödlista från 2015, där NT = nära hotad och VU = sårbar.

Art	Vetenskapligt namn	Häckar	Födosök	Tillfälliga	Hotkategori 2015 /Signalart (S)
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>			x	VU
tornseglare	<i>Apus apus</i>	x			VU
gröngöling	<i>Picus viridis</i>		x		NT
gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>		x		VU
kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>		x		VU
skogsduva	<i>Columba oenas</i>		x		S
spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>		x		NT
duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>			x	NT

12 Källor

Litteratur

Svensson, B. 1970. Om Smeskruer och Jernstökke. Västra Göinge Hembygdsförening Skriftserie XVIII

Kartor, databaser och hemsidor

Ekonomiska kartorna Hörlinge och Vankiva) internetversionen, utgiven i tryck 1972. Lantmäteriet webbtjänst historiska kartor.

https://etjanster.lantmateriet.se/historiskakartor/s/show.html?showmap=true&archive=RAK&sd_base=rak2&raki=J133-3D6d74&sd_ktun=52414b5f4a3133332d334436643734&nbOfImages=2

Generalstabskartan, Hässleholm, internetversionen, utgiven i tryck 1865.

https://etjanster.lantmateriet.se/historiskakartor/s/show.html?showmap=true&archive=RAK&sd_base=rak2&sd_ktun=52414b5f4a3234332d392d31&archive=RAK

Gerhard Buhrmans Skånekarta från 1687. Krigsarkivet

Häradsekonomiska kartan Höja internetversionen utgiven i tryck 1926-34.

https://etjanster.lantmateriet.se/historiskakartor/s/show.html?showmap=true&archive=RAK&sd_base=rak2&sd_ktun=52414b5f4a3131322d332d3337&archive=RAK

Riksantikvarieämbetets Fornsök. www.raa.se/hitta-information/fornsok-fmis/ SGU (2014) Sveriges Geologiska Undersökning—kartgenerator.

Flygbild

Skuggkartan enligt Nationell Höjdmall

Skogsstyrelsens inventering av värdefull skog. <http://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>

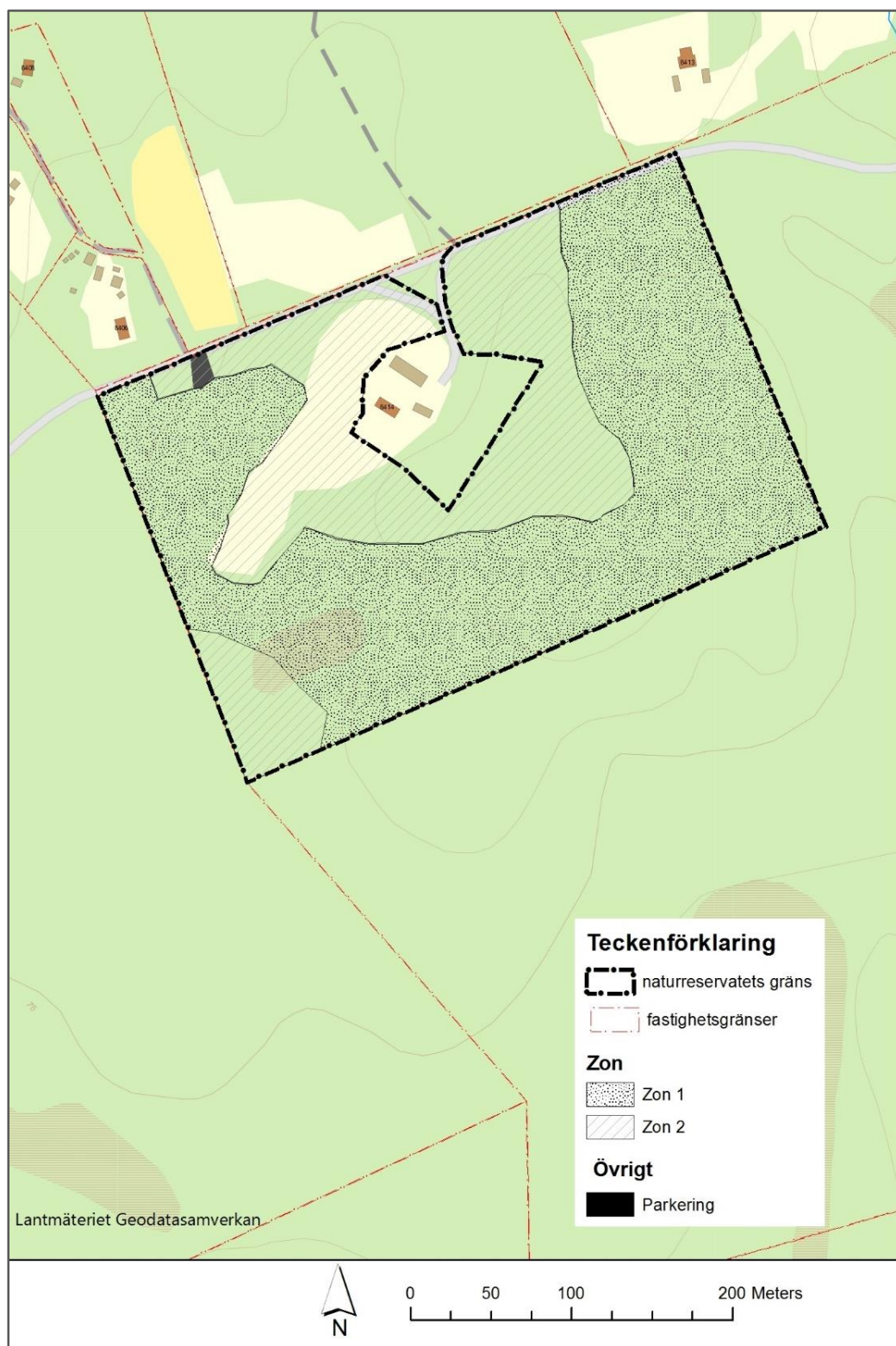
Skånes flora

Muntliga kontakter

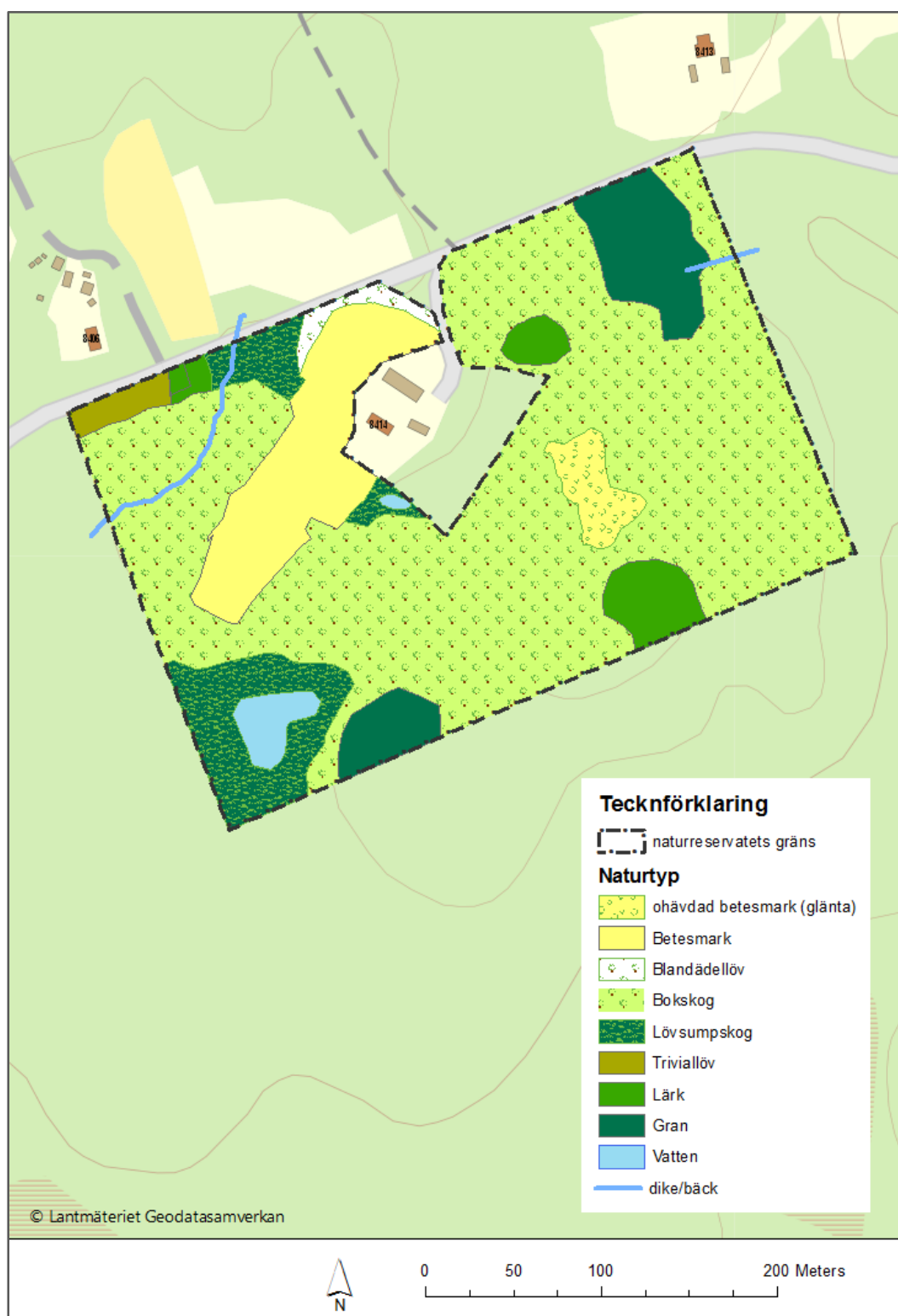
Björn Svensson, Markägare

Lars-Erik Williams (2015) utdrag ur Hässleholms kommun Naturvårdsprogram 2005, objekt 3408.

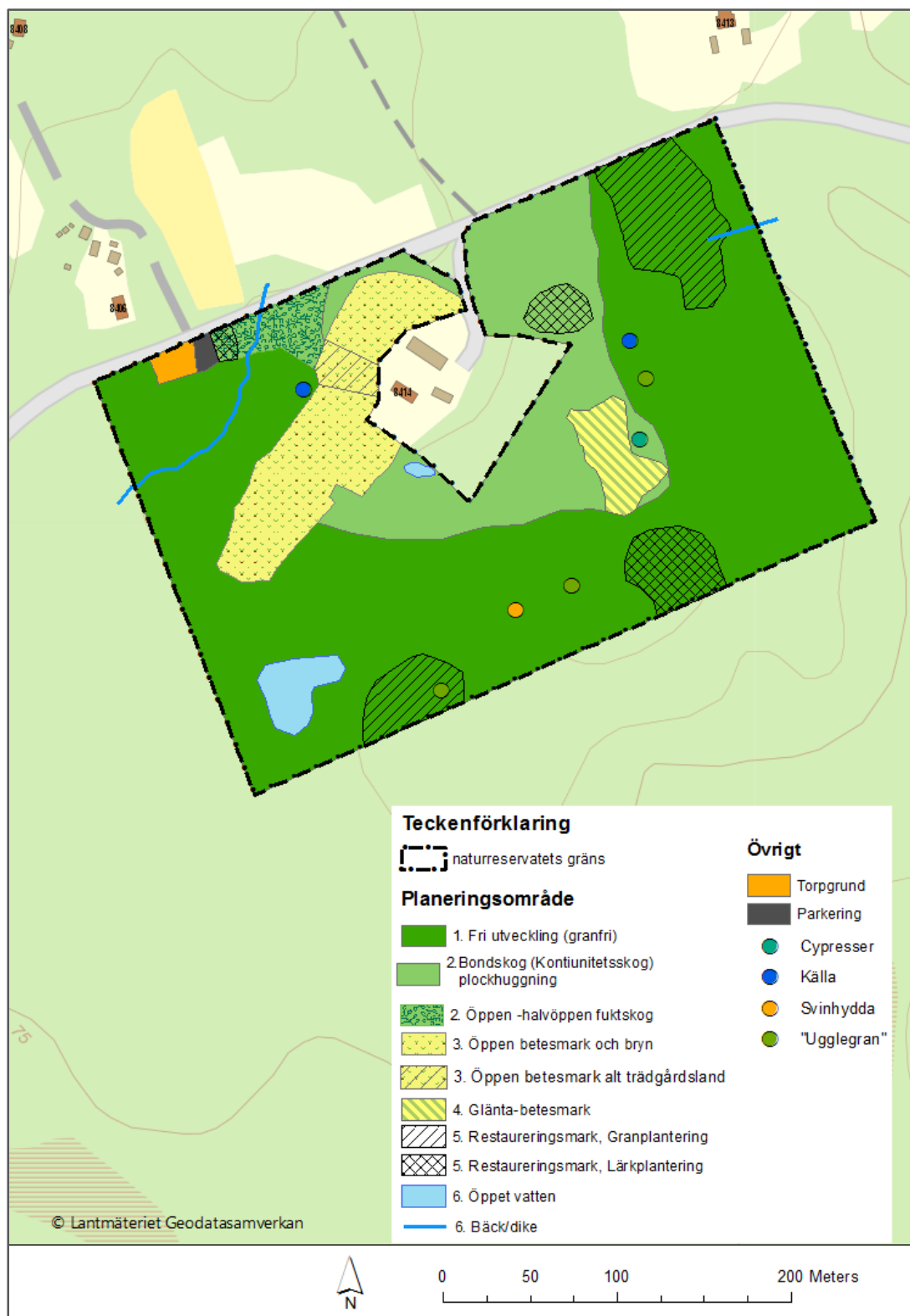
BILAGA A. Avgränsning av naturreservatet Lunden med zonindelning. Inga vägar ingår i reservatet.

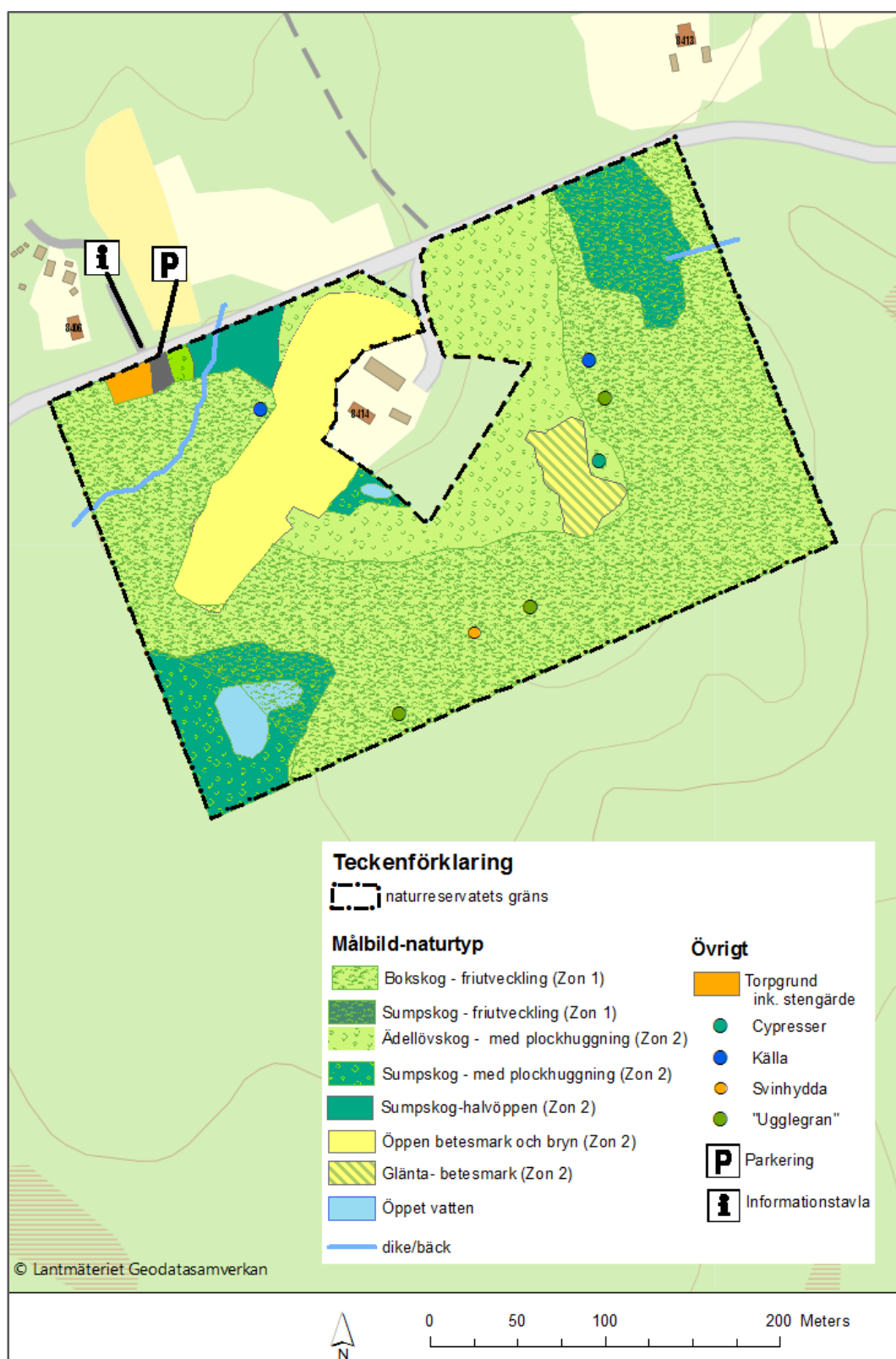
BILAGA B. Naturtyper.

BILAGA C. Planeringsområden skötsel. Inom planeringsområde 2 kan markägaren ta ut ved till husbehov genom plockhuggning.

BILAGA D. Målbild samt anläggningar.

BILAGA E. Artlista fåglar år 2015 (Björn Svensson).

Art	Häckar	Födosök	Tillfälliga	rödlistade (R) (2015)/Signalart (S)
and	x			
blåmes	x			
enkelbeckasin	x			
entita	x			
grå flugsnappare	x			
grönsångare	x			
gårdsmyg	x			
kattuggla	x			
koltrast	x			
lövångare	x			
morkulla	x			
nötskrika	x			
nötväcka	x			
rödhake	x			
ormvråk	x			
rödvingetrast	x			
spillkråka	x			R
stenknäck	x			
större hackspett	x			
svarthätta	x			R
svartvit flugsnappare	x			
sädesärla	x			
talgoxe	x			
taltrast	x			
tornseglare	x			R
trädgårdssångare	x			
skogsduva	x			S
domherre		x		
ladusvala		x		
björktrast		x		
grönfink		x		
gröngöling		x		R
gulspurv		x		R
kungsfågel		x		R
mindre hackspett		x		
ringduvas		x		
stjärtmes		x		
sparvuggla			x	
härmsångare			x	
bergfink			x	
duvhök			x	R
gök			x	
korsnäbb			x	
näktergal			x	
sibirisk nötkråka (smalnäbbade n.)			x	
sidensvans			x	
trana			x	
stare			x	R
trädlärka			x	

Naturreseptatet Lunden ligger nordvst om tåtorten Vankiva i Håssleholms kommun. Reseptatet syftar bland annat till att långsiktigt bevara och utveckla den biologiska mångfalden i ett bokskogsområde.

En del i länssstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner för dessa.

Skötselplanen innehåller syftet med naturreseptatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv och tillgänglighet.

**Länsstyrelsen
Skåne**

www.lansstyrelsen.se/skane